



טעמי שבועות



תוכן העיניינים

2	דברי ברכה
4	טעמי שבועות - פתיחה
9	מאכלי חלב בחג השבועות
17	עוגיות בשלל צורות וסלסילת פירות
25	עוגת שכבות ועוגת גבינה עם פירות
33	חלות לשבועות
39	מצה בעצרת
46	אחרית דבר

כתיבה והפקה: אליסף תל-אור

עריכת לשון: רותי קליין

עיצוב גרפי: סטודיו ראשגזר www.roshgezer.co.il

טעמי שבועות

דברי ברכה

”יוחן שם ישראל נגד ההר”

שמות פרק יט, פסוק ב.

כשעמדו בני ישראל לפני הר סיני מוכנים לקבל את התורה, נקטה התורה לשון יחיד: ”יוחן שם ישראל” ולא ’יוחננו’. התורה מלמדת אותנו שבני ישראל עמדו באותה שעה בהר סיני כאיש אחד בלב אחד. ואולם מעניין לראות שלמוחרת, כשכתב משה את התורה, הוא הקים שתיים עשרה מצבות כנגד ”שנים עשר שבטי ישראל” (שמות פרק כד, פסוק ד). אם כן, גם כששררה אחדות מופלאה במעמד הר סיני, משה לא יצר מצבה אחת אחידה אלא מצבות אחדות, כמספר שבטי ישראל.

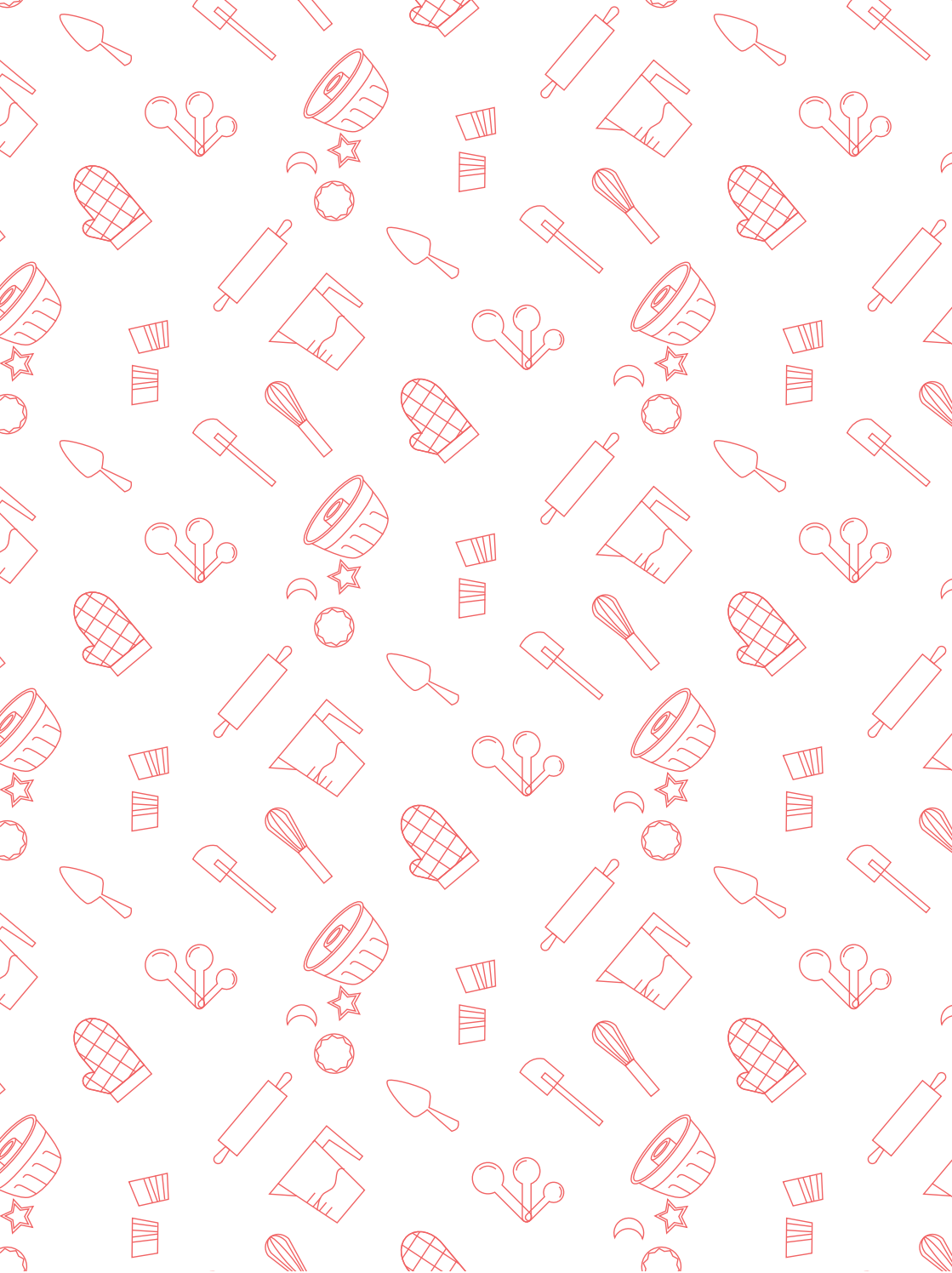
המסר החשוב העולה מכאן הוא שאחדות אין פירושה אחדות כי אם להפך, ריבוי הדעות ואף המחלוקות מאפיין את תורת ישראל. גם אצלנו במיתרים כל מיתר מפיק צליל ייחודי אך חדגוני, ורק צירופם של המיתרים הללו יחדיו מפיק הרמוניה עשירה ומרהיבה.

אין כל פגם בקיומם של שבטים שונים, של מגוון דעות ושל מחלוקות, ובלבד שהן תישמענה מתוך סובלנות וכבוד הדדי.

ליל חג השבועות מכונה ’תיקון’, ואנו במיתרים נוהגים לטעון שלימוד תורה המשותף לבעלי רקעים מרקעים שונים ולבעלי דעות מגוונות מביא אותנו לידי פיריון הדדי ומעשיר את כולנו, וכשהטעמים השונים ייפגשו הם יפרו ויובילו לתיקון עולם, עולם שבו נחיה בשלום וברעות עם השונים מאיתנו. כך גם טעמו של חג השבועות, טעם האוכל ממש, מגוון ושונה ממסורת למסורת וממשפחה למשפחה בחוברת זו הבאנו את הטעמים שעומדים מאחורי הטעמים המגוונים והעשירים, בתקווה שיערבו לחיך.

ד”ר רנית בודאי היימן
מנכ”לית מיתרים

הרב מיכאל מלכיאור
נשיא מיתרים



טעמי שבועות

פתיחה

לחגים רבים במסורת היהודית-ישראלית יש מקור חקלאי לצד מקור לאומי או היסטורי. גם חג השבועות נושא עימו מהות כפולה זו, ושמותיו מעידים על כך.

בתורה הוא מכונה 'חג השבועות' מלשון שבוע, וכן 'חג הקציר' ו'יום הביכורים', והתיאור של החג כולל היבטים חקלאיים בלבד: מודים על התבואה שעלתה בשדות, ומעניקים ממנה גם לחלשים בחברה.

בספר דברי הימים ובספרות החיצונית למקרא (מימי בית שני) מקבל החג משמעות חדשה המשתקפת גם בשם 'חג השבועות' כפי שהוא בתורה – ללא ניקוד – וכך אפשר לקרוא 'שבועות' מלשון שבועה. בספרים אלו חג השבועות הוא היום שבו עם ישראל מחדש את הברית שכרת עם אלוהיו, זכר למעמד הר סיני שהתרחש בראשית חודש סיוון.

בתקופת הגלות משמעות זו של החג הולכת ומאפילה על המשמעות החקלאית הקדומה, וחג השבועות נצבע בצבעי חג מתן תורה. לאורך הדורות הוא מתעצב בצורות מצורות שונות אך המסר אחד: חג השבועות מנכיח בלוח השנה את המאורע הגדול של קבלת התורה בהר סיני.

בימי ראשית תנועת ההתיישבות, כחלק מתנועת החילון מחד גיסא ומתוך השאיפה לחיבור לאדמה מאידך גיסא, עולה מחדש קרנו של המקור החקלאי של החג, ובקיבוצים ובמושבים רבים חוגגים את חג הקציר או הביכורים. מאז ועד היום מתקיימות במקביל בחג השבועות חגיגות חקלאיות המעלות על נס את חג הקציר והביכורים, וחגיגות היסטוריות-לאומיות המעלות על נס את מעמד הר סיני.

■ כיצד אתם חוגגים את חג השבועות?

■ אילו היבטים של החג מדברים אל ליבכם? מדוע?

במרצת הדורות נהגו בקהילות ישראל לאכול בחג השבועות שלל מאכלים שסימלו, כל אחד בדרכו, אחת מן המשמעויות של החג.

בחוברת שבידכם נכיר את מאכלי העדות שנוהגים בחג השבועות, ואף נמליץ על מתכונים, ונקנח בלימוד הסיבות והסמלים של כל מאכל. נרחיב את הלימוד בשלל הצעות ופעילויות המתאימות למגוון גילאים, כדי לאפשר לכם לבחור את מסלול הלימוד ומסגרת הלימוד המתאימים לכם: תיקון ליל שבועות בקהילה, תיקון בסלון המשפחתי, או במסגרת בית הספר.

- האם אוכלים בביתכם מאכלים מיוחדים בחג השבועות? אם כן, אילו מאכלים? האם ידוע לכם מקור המנהג במשפחתכם?
- מה מסמל המאכל, ואיזו משמעות של חג השבועות הוא משקף?
- האם הסמליות של המאכל המשפחתי עולה בקנה אחד עם משמעותו של חג השבועות בשבילכם?
- הוסיפו בעמוד הבא מתכון של מאכל אהוב או ייחודי שמכינים אצלכם לכבוד חג השבועות, ולציידו כתבו היכן צמח המנהג לאכול אותו ואת משמעותו בעיניכם. תוכלו לצרף גם מקור המבטא את משמעות חג השבועות בשבילכם.

חג שמח!

שם המתכון:



מטעמי שבועות

מצרכים:

ציירו או הדביקו תמונה של המאכל.

אופן ההכנה:



מאכלי חלב בחג השבועות

מנהג אחד,
טעמים הרבה

לקראת חג השבועות מתמלא המקרר במוצרי חלב: גבינות רכות וגבינות קשות, מעדני חלב, משקאות על בסיס חלב וכמובן, עוגות גבינה.

אין ספק שמועצת החלב בישראל, רשתות השיווק ואפילו הוצאות הספרים בישראל תרמו לכך שנוהג זה נעשה לאחד מעיקרי החג, ואולם מקורו של המנהג קדום: כבר לפני כ־700 שנה בקהילות יהודיות בגרמניה ובצרפת נהגו לאכול בחג השבועות דבש וחלב. וכך נכתב בספר מאותם ימים המתאר את מנהגיו של המהר"ם מרוטנבורג ובני קהילתו (ומחברו אינו ידוע): "נהגו לאכול בו כל מיני מאכלים מתוקים כגון דבש וחלב".

עם הזמן נשכח הדבש, מאכלי החלב הלכו ותפסו מקום נכבד יותר במנהגי החג, וככל שעברו השנים המנהג הלך והתפשט גם בקהילות הספרדיות ברחבי תבל.

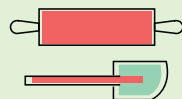
פוסקי הלכה רבים דנו בסוגיית מנהג אכילת מאכלי חלב אל מול העמדות המקובלות בהלכה שלפיהן בסעודות חגיגיות יש להגיש בשר, וממילא אף בחג השבועות יש לעשות כן. את אחד מן הפתרונות המפתיעים מזכיר הרמ"א בדבריו: הוא מציע להתחיל את הסעודה במאכלי חלב, ואז לנקות את השולחן, לשטוף את הפה, ולהמשיך באותה הסעודה (בלי להפריד בין השתיים בברכת המזון) ולאכול מאכלים בשריים.



- מתכונים רבים לעוגות גבינה תוכלו למצוא באתר 'השף הלבן' – תנובה, תחת הכותרת 'עוגות גבינה'.



- מתכון לעוגת גבינה טבעונית תוכלו למצוא באתר [foodsdictionary](#) תחת הכותרת 'עוגת גבינה טבעונית'.

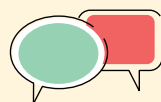


מתכון לחג

- האם בביתכם נוהגים לאכול מאכלי חלב בחג השבועות?

- אילו סיבות אתם מכירים למנהג אכילת מאכלי חלב בחג השבועות?

- יש המתנגדים למקום המרכזי שמאכלי החלב בחג השבועות תופסים בימינו. חלקם טוענים שהדבר מאפיל על משמעותו המקורית של החג, וחלקם טוענים בשבח הטבעונית ונגד הגברת צריכת מאכלי חלב לקראת חג השבועות. מה דעתכם על טענות אלו?



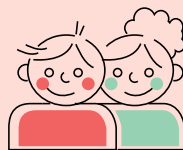
משוחחים

”התורה נמשלה ליין, מים, דבש, חלב ושמן”

מדרש דברים רבה פרשה ז, פסקה ג.

- התבוננו ביין, מים, דבש, חלב ושמן, וחשבו: מה מסמל כל אחד מהמשקאות הללו מבחינת איכותו, מבחינת המראה שלו, מבחינת מקומו בתרבות, ועוד?
- מדוע נבחר כל אחד מהמשקאות האלה לתאר את התורה, לדעתכם?
- חשבו על רעיונות נוספים שאיתם ניתן להשלים את המשפט: נמשלה התורה ל

- הסבירו מדוע בחרתם להמשיל את התורה דווקא להם.



פינת הילדים



מתוך ארון הספרים

הטעם המרכזי לאכילת מאכלי חלב בשבועות הוא הרעיון שהתורה נמשלה לחלב במשמעותו המזינה (ובעיקר חלב אם), ובשל צבעו הלבן והזך המסמל את הניקיון והזכות של התורה.

רעיון זה מבטא עמדה מסוימת כלפי המקרא, אך אפשר, כמובן, להציע מגוון רחב של עמדות בהתאם להשקפה שלנו על המקרא.

קראו את המקורות שלפניכם וחשבו: איזו משמעות יש למקרא, בעיניכם?

התנ"ך הוא הראי היחידי, שבו משתקפים חיי העבר המזהיר שלנו. ובשביל בני עם עני ודל, עם נודד בלי ארץ ולשון, מדוכא ונרמס על ידי הסביבה - זה המקור היחידי של השאיפה לחיים אחרים, לחיי חפש וכבוד. ואין ספק שבשאיפה זו תלוי קיומנו הלאומי.

ד"ר בן-ציון מוסינזון, "התנ"כ בבית הספר", החנוך א, ניסן תר"ע-אדר תרע"א, יפו 1910.

"הגיד לך אדם מה טוב, ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט ואהבת חסד" - רצה לומר: אתה בן אדם, תדע לך "מה טוב" - היא התורה, שכתוב: "כי לקח טוב". "ומה ה' דורש ממך כי אם עשות משפט" - הכוונה: שלימוד התורה יהיה כדי לידע ולהבין ולעשות משפט, כי לא המדרש הוא העיקר...

חכם אליהו חמווי, מחכמי סוריה במאה ה'19. 'פה אליהו - חידושים על התורה ודרושים' חלק ב, הוצאת מכון הכתב, ירושלים תשמ"ג 1983, עמ' 2.

אינך יכול להבין שירה אם אינך יודע מקרא, לשונך עניה אם אינך יודע מקרא, אינך יכול להבין אמנות, אמנות אירופית קלאסית אם אינך יודע מקרא, בקיצור אינך יכול להיות בן תרבות אם אינך יודע מקרא.

יאיר זקוביץ, מובא במאמרה של ד"ר לאה מזור "האם עדיין צריך ללמד תנ"ך בבית הספר הממלכתי"

המקרא הוא קדוש לא משום שהוא פרי השראה, אלא משום שהוא מעניק השראה.

מתוך ספרו של מיכאל מאיר, 'בין מסורת לקדמה – תולדות תנועת הרפורמה ביהדות', מרכז זלמן שזר, ירושלים 1989, עמ' 314.

הקדוש ברוך הוא הסתכל באורייתא וברא עלמא [הסתכל בתורה וברא את העולם] ואמר הגר"ח [רבי חיים מבריסק]: שהנה אנו רואים שכל חוקי התורה מתאימים להנהגת העולם, כמו לא תרצח ולא תגנב, שרציחה וגניבה הם חורבן העולם, וכמו כן מאכלות אסורות שכתב הרמב"ם שהם מזיקים לבריאות האדם, ולכאורה הדבר הוא שמכיוון שרציחה וגניבה הם חורבן העולם וכדומה, לכן אסרה התורה לעשות כן, אבל האמת הוא להפך, שמצד הנהגת העולם היה יכול להיות ההיפך, שרציחה וגניבה הם יהיו קיום העולם, ואך מפני שהקב"ה הסתכל בתורה, וחוק התורה הוא שדברים אלו אסורים המה, ברא את העולם באופן זה שהנהגתו היא שחורבן העולם יהיה אם ירצחו ויגנבו וכדומה.

הרב יצחק זאב הלוי סולוביצ'יק, בנו של רבי חיים מבריסק, 'חידושי מרן הגרי"ז הלוי החדשות על תנ"ך ואגדה מפי השמועה', ירושלים תשמ"ו, סימן קצ.

חברותא



- מה תפקיד המקרא בעיניכם?
- לאיזו עמדה מהעמדות שבקטעים לעיל עמדתכם קרובה?
- מאיזו מהעמדות שבקטעים לעיל עמדתכם רחוקה?
- הציעו מקורות נוספים שמשקפים את עמדתכם כלפי המקרא.

**קריאה
יחפה**



- האם אחד מן הקטעים עורר בכם שאלות ומחשבות חדשות? איזה קטע? אילו שאלות?
- האם אחד מן הקטעים עורר בכם ביקורת? איזה קטע ומדוע?
- האם חשתם ניכור כלפי קטע אחד או יותר? מדוע?
- השלימו את המשפטים הבאים:

**ריבוי
קולות**

בשבילי המקרא הוא:

הערך המרכזי של המקרא, בעיניי, הוא:

הסיפור האהוב עליי במקרא הוא:

דמות שאני מתחבר אליה במקרא היא:

מסר שאני מאמץ מן המקרא אל החיים שלי כיום הוא:

ביקורת שיש לי על רעיון, דמות או סיפור במקרא היא:

■ צפו בקטע של טל כהן 'למה ללמוד תנ"ך?' שבו היא מתארת את המתח שבין האהבה הגדולה של סבתה לתנ"ך לבין השעמום שהיא מוצאת בשיעורי התנ"ך בבית הספר:

■ לדעתכם, מה מעמדו של התנ"ך בחברה הישראלית בימינו?

■ ממה, לדעתכם, נובע מעמד זה?

■ האם זהו מצב בריא ונכון? מדוע?

■ האם כדאי או אפשר לתקן זאת? כיצד?

■ מה הייתם עושים לנערים ונערות כמו טל כהן, שמשתעממים בשיעורי התנ"ך בבית הספר?



רלוונטיות



למה ללמוד
תנ"ך?



עוגיות בשלל צורות וסלסילת פירות

זכר לטנא
הביכורים

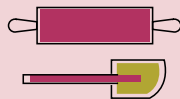
יוצאי קהילות לוב נוהגים להכין לקראת שבועות עוגיות בשלל צורות המכונות 'שקק' או 'שקך': עוגיית ציפור – המסמלת את דברי המדרש שלפיו במעמד הר סיני "עוף לא פרח, וציפור לא צייצה"; עוגיית סולם – המסמלת את עלייתו של משה לקבל את הלוחות; עוגיית מספריים – המסמלת את ההלכה שלפיה בין פסח לשבועות אין להסתפר.

מבין כל העוגיות הללו מיוחדת במינה היא עוגיית המשקפיים – המסמלת את הקריאה בתורה. עוגייה זו הייתה יכולה להיווצר רק בתקופה המודרנית עם המצאת המשקפיים, כמובן.

כל אלו מבטאות את חג מתן תורה, אך קיימים מנהגים נוספים המבטאים את הביכורים: עוגייה בצורת טנא – המסמלת את טנא הביכורים; וסלסילת פירות, אגוזים, שקדים ופיצוחים נוספים – שאף היא מסמלת את טנא הביכורים. את הסלסילה הזאת, לצד העוגיות שנשזרות בחוט נאה, נותנים לילדים ולקרובים, ובמיוחד לבנות המשפחה הנשואות.

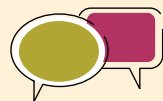


- מתכון לעוגיות המסורתיות של יוצאי לוב תוכלו למצוא באתר של פסקל פרץ רובין תחת הכותרת: 'עוגיות לשבועות מהמטבח הלובי / שקי'



מתכון לחג

- חשבו על צורות נוספות של עוגיות שמתאימות לחג השבועות.
- אילו מנהגים נוספים לחג השבועות שאתם מכירים נועדו להזכיר את הביכורים?
- איזה מקור ממקורות החג חשוב יותר, לדעתכם: המקור החקלאי – חג הקציר והביכורים, או המקור הדתי-תרבותי – חג מתן תורה?

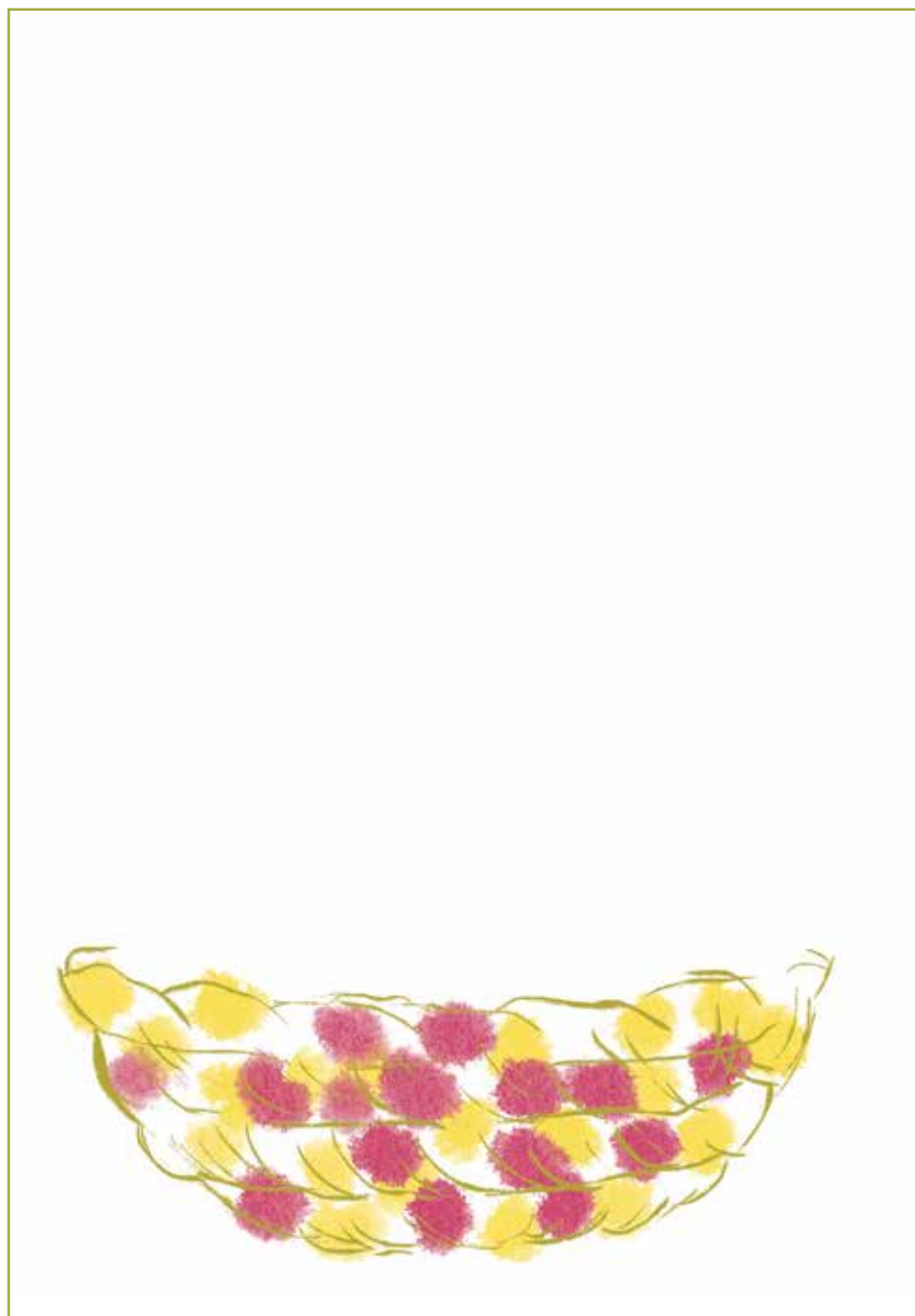


משוחחים

- חג השבועות הוא חג הביכורים. בעבר, כשבית המקדש היה קיים, בשבועות היו מתחילים להביא לבית המקדש ביכורים (הפירות הראשונים שהבשילו) מפירות שבעת המינים (הפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל: חיטה, שעורה, גפן, תאנה, רימון, זית, תמר). זאת עד לימי חג החנוכה, אז היו מביאים את ביכורי הזיתים (האחרונים להבשיל).
- כיום רובנו איננו חקלאיים, אבל חג השבועות עדיין מבטא חג של ביכורים, חג של דברים שבהם התחדשנו השנה. מלאו את הטנא בדברים שהתחדשתם בהם השנה: אתגרים שעמדתם בהם, התנסויות שהתנסיתם בהן לראשונה, ועוד. עשו זאת בציור או בכתיבה.



פינת הילדים





מתוך ארון הספרים

וְהָיָה כִּי תָבוֹא אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ נַחֲלָה, וִירְשָׁתָהּ וַיִּשְׁבַּתְּ בָּהּ. וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר תֵּבִיא מֵאֲרָצְךָ, אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ וְשָׂמַתְּ בְּטֶנְאָ וְהִלַּכְתָּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁבוֹן שְׁמוֹ שָׁם. וּבֵאתָ אֶל הַכֹּהֵן אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הֵהָם וְאָמַרְתָּ אֵלָיו: הִגַּדְתִּי הַיּוֹם לַה' אֱלֹהֶיךָ כִּי בָאתִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם לָתֵת לָנוּ. וְלָקַח הַכֹּהֵן הַשָּׂנֵא מִיָּדְךָ וְהִנִּיחוּ לְפָנַי מִזֶּבַח ה' אֱלֹהֶיךָ. וְעָנִיתָ וְאָמַרְתָּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ:

אֲרָמִי אָבִד אָבִי וַיֵּרֶד מִצְרַיִםה וַיִּגְרֶם שָׁם בְּמַתִּי מֵעֵשׂ וַיְהִי שָׁם לְגוֹי גָדוֹל עָצוּם וְרַב. וַיֵּרְעוּ אֶתְנוּ הַמִּצְרַיִם וַיַּעֲנוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבָדָה קָשָׁה. וְנִצַּעַק אֶל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע ה' אֶת קוֹלֵנוּ וַיִּרְא אֶת עַנְיֵנוּ וְאֶת עֲמַלְנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ. וַיּוֹצֵאֵנוּ ה' מִמִּצְרַיִם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזֹרַע נְטוּיָה וּבִמְרֹא גָדֹל וּבְאֹתוֹת, וּבִמִּפְתִּים. וַיִּבְאֵנוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה וַיִּתֵּן לָנוּ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת, אֲרָץ זָבַת חֶלֶב וּדְבָשׁ. וְעַתָּה, הִנֵּה הִבַּאתִי אֶת רֵאשִׁית פְּרֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִּי ה';

וְהִנַּחְתוּ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ. וְשָׂמַחְתָּ בְּכָל הַטּוֹב אֲשֶׁר נָתַן לְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ וּלְבֵיתְךָ, אֶתָּה וְהַלְוֵי וְהַגֵּר אֲשֶׁר בְּקִרְבְּךָ.

דברים פרק כו, פסוקים א-יא



קריאה יחפה

- באיזו ארץ מתקיימת מצוות ביכורים? האם ניתן לקיימה גם במקומות אחרים? לאן יש להביא את הביכורים?
- על פי הפסוקים, מתי מביאים את הביכורים? האם נקבע לכך תאריך?
- חכמים קבעו שאת מצוות הביכורים מקיימים רק מפירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל – פירות שבעת המינים. האם כך עולה גם מהפסוקים שבתורה? הוכיחו.
- הסבירו בקצרה מה מצוה לומר כל אדם שמביא את הביכורים בעת הבאת הביכורים.





ריבוי קולות

■ המחישו באופן יצירתי את תחושותיהם ומחשבותיהם של עובדות ועובדי אדמה, שלאחר תקופה ארוכה שבה עמלו בשדותיהם, הם זוכים לראות את הפירות הראשונים מבשילים, ואת אותם הפירות הם אינם לוקחים לעצמם אלא יוצאים איתם במסע לירושלים, ומביאים אותם לכוהנים במקדש, לצד עובדי אדמה נוספים מקרוב ומרחוק.

■ איזה ערך מגולם, לדעתכם, במצוות הביכורים? (היעזרו בריבועים, תוכלו לצבוע כל אחד מהריבועים באופן מועט או מלא בהתאם למידה שבה מגולם ערך זה, לדעתכם, במצוות הביכורים.)

ביטול
האנוכיות

העמקת
הזיקה של
האדם לארץ

שמחה

חיבור
האדם אל
הקהילה
והעם

אמונה בה'

נדיבות

הכרת
הטוב

ענוה

אחר

עידוד
העמל
ועבודת
האדמה



רלוונטיות

- מאז ימי תנועת ההתיישבות התפתח בקיבוצים ובמושבים מנהג: טקס ביכורים שבו הוצגו לראווה בשמחה ובחגיגות פירות השנה החדשה, ולעיתים גם התינוקות שנולדו ביישוב בשנה החולפת.
- האם השתפתם פעם בטקס שכזה? מה הרגשתם?
- אילו ערכים בטקסי ביכורים אלו דומים לטקס הביכורים שהתקיים בימי המקדש, ואילו ערכים שונים ממנו?



ביכורים באיצטדיון
החדש בתל אביב, 1932



חג ביכורים, גן שמואל 2009 | צלם: עמוס גיל | מתוך האתר פיקיוקי



עוגת שכבות ועוגת גבינה עם פירות

המטבח היהודי הישראלי מתמלא לקראת חג השבועות בשלל עוגות גבינה, ואולם לפני מאות בשנים עוגת הגבינה בחג השבועות הייתה עוגת השכבות.

בקהילות יהודיות מפרנקפורט ועד ספרד נהגו להכין עוגת שכבות בחג השבועות, ולא סתם – עוגה של שבע שכבות! בקהילות ספרדיות מכנים עוגה זו בשם 'סייטי סיילוס' (שבעה רקיעים).

אתם ודאי שואלים את עצמכם: מדוע דווקא שבע?

הספרה שבע בתרבויות רבות, ובכלל זה בתרבות היהודית, נושאת משמעויות סמליות רבות. נוסף על כך, ניתן למצוא הסבר מעניין בספר 'יוסף אומץ' שכתב רבי יוסף יוזפא האן נוירלינגן, מרבני קהילת פרנקפורט: "זכר לשבעה רקיעים שקרע הקב"ה בשעת מתן

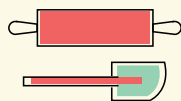
תורה", וכן במקורות ספרדיים מתואר שמשה עלה אל הרקיע השביעי ושם קיבל את התורה.

בקהילות אחרות החל לצמוח מנהג עוגת גבינה ופירות, בשל צורתה של העוגה בצורת הר, זכר להר סיני.

זכר למעמד
הר סיני

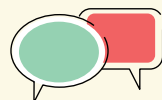


- מתכון לעוגת שכבות מוצלחת תוכלו למצוא באתר תנובה, תחת הכותרת 'עוגת שכבות מרשימה – שוקולד, קפה וקצפת'!



מתכון לחג

- אילו עוגות מכינים בביתכם לכבוד חג השבועות? האם יש להן מסורת, סיפור או מסר מיוחד?
- איזו עוגת גבינה אהובה עליכם ביותר?



משוחחים

- כיצד אתם מדמיינים את מעמד הר סיני? נסו לצייר אותו.
- איזה צבע בולט יותר מכל בציור שלכם?
- חשבו על צבע נוסף שאינו מופיע בציור שלכם ויכול לסמל את מתן תורה. הסבירו מדוע הוא מתאים לכך.
- התבוננו בציורים שבעמודים הבאים. האם אחד מהם מזכיר את הציור שלכם? איזה מהם?



פינת הילדים

ציירו את מעמד הר סיני

מתוך ארון הספרים

אומנים ציירו את מעמד הר סיני בצבעים שונים. בדומה לכך, גם פסוקי המקרא ומדרשי חז"ל משקפים צבעים וקולות המתארים את מעמד הר סיני:



'משה על הר סיני', צייר: ז'אן-לאון ז'רום.

**וְהָרַסְינִי עֵשׂוֹן כָּלֹּ מַפְנֵי אֲשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה' בָּאֵשׁ וַיַּעַל עֵשׂוֹן כְּעָשׂוֹן הַכֶּבֶשׂוֹ וַיַּחֲרֹד כָּל
הָהָר מְאֹד. וַיְהִי קוֹל הַשּׁוֹפָר הוֹלֵךְ וְחֹזֵק מְאֹד מִשֶּׁה יִדְבֵּר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל.**

שמות פרק יט, פסוקים יח-יט



דיורמה (מודל תלת-ממדי) של מעמד הר סיני | הארי לוין, אנגלייה, 1950 בקירוב
מוזאון היכל שלמה לאמנות יהודית ע"ש וולפסון, ירושלים

אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן:

כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה - ציפור לא צייץ, עוף לא פרח, שור לא געה, אופנים לא עפו, שרפים לא אמרו קדוש, הים לא נזדעזע, הבריות לא דברו, אלא העולם שותק ומחריש - ויצא הקול: "אנכי ה' אלוהיך".

מדרש שמות רבה פרשה כט, פסקה ט.

חברותא

- אילו צבעים עולים מכל אחד מהמקורות שלפניכם?
- אילו קולות עולים מכל אחד מהמקורות שלפניכם?



**קריאה
יחפה**

- איזה מקור מהמקורות על מעמד הר סיני שראינו למעלה הוא הקרוב ביותר לאופן שבו אתם מדמיינים את מעמד הר סיני?
- לדעתכם, מעמד הר סיני הוא סיפור היסטורי, מיתוס ואגדה, משל, או משהו אחר?



**ריבוי
קולות**



רלוונטיות

■ סדרו את עשרת הדיברות על פי סדר החשיבות שלהם בעיניכם:

- אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדִּים.
- לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי, לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְכָל תְּמוּנָה אֲשֶׁר בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְאֲשֶׁר בָּאָרֶץ מִתַּחַת וְאֲשֶׁר בַּמַּיִם מִתַּחַת לָאָרֶץ. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם, כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קַנָּא, פֶּקֶד עֵינָי אֶת עַבְדֵי וְעַל בְּנֵי עַל שְׁלֹשִׁים וְעַל רִבְעִים לְשָׁנָאִי, וְעָשָׂה חֶסֶד לְאֲלֵמִים לְאֵהָבִי וּלְשֹׁמְרֵי מִצְוֹתַי.
- לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא, כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא.
- זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקֹדֶשׁוֹ. שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֹאכְתְּךָ, וְיוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ. לֹא תַעֲשֶׂה כָּל מְלֹאכָה אַתָּה וּבִנְךָ וּבִתֶּךָ עַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ וּבְהֵמָתְךָ וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ. כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, אֶת הַיָּם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר בָּם, וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיְקַדְּשֵׁהוּ.
- כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוֹן יָמֶיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ.
- לֹא תִרְצַח.
- לֹא תִנְאֹף.
- לֹא תִגְנֹב.
- לֹא תַעֲנֶה בְרַעַף עַד שֶׁקֶר.
- לֹא תַחְמֹד בֵּית רֵעֶךָ. לֹא תַחְמֹד אִשְׁתֵּי רֵעֶךָ וְעַבְדוֹ וְאִמָּתוֹ וְשׁוֹרוֹ וְחִמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ.
- איזה דיבר בחרתם להציב ראשון? מדוע?
- איזה דיבר הייתם רוצים להוסיף או למחוק?



חלות לשבועות

זכר לקורבן שתי הלחם

בתרבויות רבות יש ללחם מעמד ומשמעות הרבה מעבר למהותו הבסיסית – דבר מאכל. כך הדבר גם בתרבות היהודית הישראלית.

ריח החלות הטריות מתערבב במטבח היהודי הישראלי במגוון הריחות העולים לקראת המועד המתקרב ובא. ריח החלות, הנמשך והולך מהמאפיות והמרכולים ועד לבתים בכל יום שישי וערב חג, מעורר בלב רבים את זיכרון השבתות והמועדים מימי הגן ועד לבגרות.

גם בשבועות לא נפקד מקומן של החלות. באופן מיוחד, בקהילות אשכנזיות נהגו לאפות לכבוד חג השבועות שתי חלות הקלועות מארבע רצועות בצק. מנהג זה נוצר ככל הנראה כדי להזכיר את קורבן 'שתי הלחם' שהיה מובא בחג השבועות אל

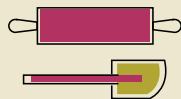
המקדש בזמנו.

על פי האמור בתורה, המצווה היחידה המתקיימת בחג השבועות עצמו אינה הבאת ביכורים (המצווה נפתחת בתקופה זו אך למעשה נמשכת עד חנוכה) או תיקון ליל שבועות (מנהג שצמח בתקופה מאוחרת הרבה יותר), כי אם הקרבת קורבן שתי הלחם.

בתקופה זו של השנה מבשילה החיטה, ובדומה לקורבן העומר (שבו היו מביאים את ביכורי השעורים אל המקדש ובכך מתירים את השימוש בתבואה החדשה במדינה), כך קורבן שתי הלחם – שתי חלות מקמח חיטה שנטחן מהחיטים הראשונות שעלו בשדה – הוא הקורבן שלאחריו מותר לעשות שימוש בתבואה החדשה במקדש.



- מתכון לאפיית חלה
- קלועה מארבע רצועות בצק תוכלו למצוא באתר 'מתוקים שלי' תחת הכותרת 'מתכון לחלה מארבע רצועות':



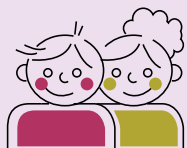
מתכון לחג

- אילו ריחות, טעמים ומראות מזכירים לכם את השבתות והמועדים?
- האם יש משהו מיוחד דווקא בריח ובטעם של לחם או חלה טריים שיכולים להתאים לאווירה או לערכים של חג השבועות?
- נסו לשער מדוע קולעים חלה מארבע רצועות דווקא.



משוחחים

- על פי המסורת יש לאכול מצות בפסח, ואילו הסמל של חג השבועות הוא דווקא הלחם.
- דמיינו מיהם האנשים שנאלצו בעבר לאכול מצות, ומיהם האנשים שנהנו מאכילת לחם.
- המחיצו את המסע שעובר אדם שבתחילה אוכל מצה ובסוף אוכל לחם.
- חשבו, כיצד ההצגות שהמחזתם מתקשרות לחג הפסח ולחג השבועות?



פינת הילדים



מתוך ארון הספרים

בבית המקדש היו קיימים שני סוגי קורבנות: קורבנות מן החי וקורבנות מן הצומח. קורבנות מן הצומח, כמו קורבן שתי הלחם בשבועות, זולים הרבה יותר מקורבנות מן החי. חז"ל מתייחסים לעניין הבדלי מחיר הקורבנות בכמה וכמה מקומות:

**נאמר בעולת הבהמה "אישה ריח ניחוח" (ויקרא פרק א, פסוק ט),
ונאמר בעולת העוף "אישה ריח ניחוח" (ויקרא פרק א, פסוק יז),
ובמנחה "אישה ריח ניחוח" (ויקרא פרק ב, פסוק ב) -
ללמד שאחד מרבה ואחד ממעט ובלבד שיכוון אדם דעתו לשמיים.**

משנה, מסכת מנחות פרק יג, משנה יא

עולת בהמה – בהמה (למשל, כבש) שהיו מקריבים כקורבן עולה.
עולת העוף – ציפור (למשל, יונה) שהיו מקריבים כקורבן עולה.
מנחה – קורבן מן הצומח.

**מעשה באשה שהביאה קמץ של סולת
והיה הכהן מבזה עליה ואומר:
ראו מה הן מקריבות!
מה בזה לאכול?
מה בזה להקריב?
נראה לכהן בחלום:
אל תבזה עליה! כאילו נפשה הקריבה!**

מדרש ויקרא רבה פרשה ג, פסקה ה



- איזה קורבן מהקורבנות הוא היקר ביותר ואיזה הזול ביותר: עולת בהמה, עולת עוף או מנחה?
- מה עלול להיגרם מפערי המחירים של קורבן מן החי וקורבן מן הצומח?
- כיצד מנסים חכמים להתמודד עם עניין זה במקורות שלפנינו?
- המשנה שלפנינו היא המשנה החותמת את מסכת מנחות העוסקת בקורבנות מן הצומח. מהו המסר שמבקשים החכמים להעביר ללומדים עם סיום המסכת?

קריאה יחפה

- בשיר 'לא שרתי לך, ארצי' מתארת רחל המשוררת את מעשיה כ"מנחה דלה":

אֶכֶן דְּלָה מְאֹד -
יְדַעְתִּי זֹאת, הָאֵם,
אֶכֶן דְּלָה מְאֹד
מִנְחַת בְּתוּךְ;

לֹא שָׁרְתִי לְךָ, אֶרְצִי,
וְלֹא פִּאֲרַתִּי שְׂמִיךְ
בְּעִלְלוֹת גְּבוּרָה,
בְּשִׁלְל קִרְבוֹת;

רַק קוֹל תְּרוּעַת הַגִּיל
בְּיוֹם יְגַה הָאוֹר,
רַק בְּכִי בְּמִסְתָּרִים
עָלִי עֲנִיךְ.

רַק עֵץ - יְדֵי נִטְעוּ
חוֹפֵי יַרְדֵּן שׁוֹקְטִים.
רַק שְׁבִיל - כְּבָשׁוּ רְגְלֵי
עַל פְּנֵי שְׂדוֹת.



ריבוי קולות



כאן תוכלו להאזין
לשיר בלחן של
יונתן שמלה.

- איזה מעשה מתארת רחל כ"מנחה דלה"?
- איזה מעשה, לעומת זאת, מתואר בשירה של רחל כמעשה מפואר ויקר ערך?
- האומנם המנחה שמתארת רחל היא "דלה"?
- מדוע היא מתארת אותה ככזו?
- חשבו על דוגמאות נוספות ל"מנחות דלות" מבחינת חומרית או מבחינת התפיסה של החברה, אשר, לאמיתו של דבר, מהוות מתנה חשובה ויקרת ערך.



- חשבו על מקרים שבהם הכוונה חשובה יותר מהערך החומרי.
- האם יש מקרים הפוכים, מקרים שבהם אי אפשר לזותר על הערך החומרי ואי אפשר לטעון שהעיקר הוא הכוונה?
- חשבו על דוגמאות מחייכם לכאן ולכאן.



רלוונטיות





מצה בעצרת

סגירת מעגל עם פסח

מפתיע לגלות שבחלק מהקהילות הספרדיות (למשל, קהילת תוניסיה) נוהגים לאכול בשבועות מצה. כפי שמתאר זאת החיד"א (רבי חיים יוסף דוד אזולאי): "נוהגים לאכול בחג השבועות מצה עם דבש ונראה הטעם כמו שאמרו חז"ל שהמצה רומזת ליצר הטוב והתורה נמשלה לדבש".

מה למצה ולחג השבועות?

יש המסבירים שלמעשה חג השבועות סוגר את המעגל שנפתח בחג הפסח.

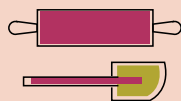
בתורה אין לחג השבועות תאריך קבוע, ומועדו נקבע על פי ספירת חמישים יום ממוחרת היום הראשון של פסח. על כן מכונה חג השבועות בתורה בשם 'עצרת',

כלומר, היום שעוצר את הספירה, ואולי אף את האווירה החגיגית הנמשכת מחג הפסח ועד לאותו יום.

במקורה הספירה בין שני המועדים הללו אינה קשורה אלא לעניינים חקלאיים: הספירה מתחילה עם הבשלת השעורים והקרבת קורבן העומר מתבואת השעורים החדשה שהבשילה, ומסתיימת עם הבשלת החיטים והקרבת קורבן שתי הלחם מתבואת החיטים החדשה. לימים קיבלה ספירה זו משמעות נוספת: היא מלווה את ההתפתחות הרוחנית של האדם ואת תיקון המידות שלו מהיציאה לחירות, הנחגגת בחג הפסח, ועד לקבלת התורה בחג השבועות.



■ מתכון לקינוח מתוק של שברי מצה, דבש, שוקולד ופיסטוק תוכלו למצוא באתר 'בא במייל מתכונים', 'מתכון לנשנושי מצה, פיסטוק ודבש':



מתכון לחג

■ היזכרו בתקופה שבין פסח ושבועות.

– אילו הצלחות היו לכם בתקופה זו?

– אילו אתגרים או כישלונות היו לכם?

– באילו תחומים אתם מרגישים שצמחתם והתפתחתם?

– האם אתם מרוצים מההישגים שלכם בתקופה זו?

■ שבועות חותם את תקופת הפסח מצד

אחד, ומצד שני פותח את תקופת הביכורים (שנמשכת למעלה מחצי שנה, עד לחג החנוכה).

– מה אתם מאחלים לעצמכם לתקופה זו?

– במה הייתם רוצים לצמוח ולהתפתח בתקופה זו?



משוחחים



מתוך ארון הספרים

בימים שבין פסח לשבועות מבשילה התבואה בשדה: קודם השעורים (לקראת פסח) ואחר כך החיטים (לקראת שבועות). זהו עיקר משמעות הספירה בין פסח לשבועות, על פי התורה.

בקהילות רבות התקבע המנהג לקרוא בחג השבועות את מגילת רות. לפי תיאור האירועים במגילה, הסיפור מתרחש בתקופה זו של השנה, בעת קציר השעורים.

במשך הדורות קיבלה ספירת העומר משמעות נוספת, משמעות רוחנית. משמעות זו מבוססת על הסיפור המקראי שבו עם ישראל עובר תהליך: מעם שיוצא לחירות במובן הראשוני ביותר (פסח) לעם שמקבל עליו תרבות חדשה ואמונה חדשה (בראשית החודש השלישי, כלומר, במקביל לשבועות). וכך הפכה המשמעות החקלאית של ספירת העומר למשמעות רוחנית שבה האדם והקהילה עוברים תהליך פנימי של צמיחה, תיקון המידות, לימוד וכדומה, עד שהם מוכנים לקבלת התורה מחדש מדי שנה בשנה בחג השבועות.

מגילת רות מגוללת את סיפור הצטרפותה של רות המואבייה לקהל ישראל. שני דברים אלו – הגיור וקבלת התורה מחדש – הובילו לכך שחג השבועות מסמל את הגיור ואת הצטרפותם של יחידים אל קהל ישראל, מי כמצטרף ישן-חדש ומי כמצטרף חדש.

כיום, לאחר תהליך של חילון והיווצרות אורחות חיים יהודיים מגוונים וקהילות יהודיות בעלות מאפיינים רבים ותפיסות עולם שונות, שאלת ההצטרפות לעם ישראל נעשתה מורכבת ומאתגרת: מי קובע מי ראוי להצטרף לעם היהודי? אילו מעשים נדרשים, אם בכלל, כדי להצטרף לעם היהודי? וכדומה.

לאחר קום המדינה התעוררה השאלה כיצד מדינת ישראל תגדיר מיהו יהודי לצורך חוק השבות. האם היא תקבל את לשון ההלכה המסורתית? האם יתקבלו הצעות של קהילות יהודיות אחרות? שמא תנוסח הצעה חדשה שאין דומה לה?

ראש הממשלה דאז, דוד בן גוריון, נועץ בחמישים מחכמי ישראל בתקווה לתשובה מניחה את הדעת המוסכמת על כמה שיותר חלקים בעם היהודי:

לכבוד

אני פונה אל כבודו בעקבות החלטה אשר ממשלת ישראל קיבלה ביום 15.7.1958, ואשר לפיה מונתה ועדה מורכבת מראש-הממשלה, שר המשפטים ושר הפנים, שתבחון הנחיות רישום לילדי נישואי תערובת שהורים, גם האב וגם האם, רוצים לרשום ילדיהם כיהודים. בהחלטה זו הטילה הממשלה על הוועדה לשמוע "חוות דעת של חכמי ישראל בארץ ובחוץ לארץ בנדון זה", ולנסח הוראות רישום "שיתאימו למסורת המקובלת בכל חוגי היהדות, האדוקים והחופשיים לכל זרמיהם, ולתנאים המיוחדים של ישראל כמדינה יהודית ריבונית, שמובטח בה חופש מצפון ודת, וכמרכז לקיבוץ גלויות".

להבנת הבעיה בשלמותה יש לציין ארבעה שיקולים:

1. במדינת ישראל הובטח, גם במגילת העצמאות וגם בכל קוי היסוד של הממשלות שהיו עד כה, ושבהן השתתפו מפלגות "דתיות" ו"חופשיות" - העיקרון של חופש מצפון ודת, ונאסרה בישראל כל כפי[ה] דתית או אנטי-דתית, ויהידי יכ[ו]ל להיות דתי או לא-דתי.
2. ישראל משמשת בימינו מרכז לקיבוץ גלויות. העולים באים ממזרח וממערב, מארצות מתקדמות ונחשלות, ומיזוג הגלויות ויציקתם בדפוס לאומי אחד הוא אחת המשימות החיוניות והקשות ביותר בישראל, ויש לעשות מאמצים להגביר את המשותף והמאחד, ולעקור במידת האפשרות את המפריד והמרחיק.
3. אין הקבוץ היהודי בישראל דומה לקיבוץ יהודי בגולה. אין אנו פה מיעוט הנתון ללחץ של תרבות זרה, ואין פה חשש של התבוללות של יהודים בקרב לא-יהודים, כזו הקיימת בכמה ארצות רווחה וחופש, אלא להיפך: יש כאן אפשרויות ונסיות של התבוללות קלה של לא יהודים בתוך העם היהודי, ביחוד משפחות של יוצאי נשואי תערובת העולות לארץ. בעוד שנשואי תערובת בחו"ל הם אחד הגורמים המכריעים בהתבוללות גמורה ויציאה מכלל היהדות - הרי נשואי-תערובת הבאים הנה, בעיקר מארצות מזרח אירופה, מביאים למעשה לידי התמזגות גמורה עם העם היהודי.
4. מאידך גיסא, אין העם בישראל רואה עצמו כאומה נפרדת מהיהדות בגולה, אלא להיפך, אין קיבוץ יהודי בעולם החי בהרגשה כה עמוקה של אחדות וזהות עם כלל היהודים בעולם - כקיבוץ היהודי בארץ [...]

ד. בן-גוריון

חברותא

- מה המציאות שמתוכה צמחה השאלה 'מיהו יהודי'?
- על פי הידוע לכם, האם שאלה זו רלוונטית גם בימינו?
- לאור דבריו של דוד בן גוריון, הסבירו מדוע לא ניתן פשוט לטעון ולומר שיהודי הוא מי שנולד לאימא יהודייה, כפי שנקבע בהלכה ונשמר במסורת בימים עברו.



**קריאה
יחפה**

- מה הייתם עונים לשאלתו של דוד בן גוריון?
- האם יש קריטריונים כלשהם שאישה או איש צריכים לעמוד בהם כדי להיות יהודים, או שאפשר להסתפק בעצם ההכרזה של אישה או איש שהם רוצים להיות חלק מעם ישראל?
- חזרו אל מגילת רות (ובעיקר אל פרק א פסוקים יא-כב, ופרק ד, פסוקים א-יז) ובחנו כיצד הצטרפה רות המואבייה לעם היהודי. מה, לדעתכם, עמד בלב ההצטרפות שלה אל העם היהודי?
- לאור דברים אלו חשבו, אילו מעשים, אורחות חיים, אמונות וכולי צריכים לעמוד בלבליבו של הגיור?



**ריבוי
קולות**



רלוונטיות

כיום חיים במדינת ישראל למעלה מ־300,000 אזרחים שאינם מוכרים כיהודים על פי ההלכה.

אזרחים אלו נולדו למשפחות ממוצא יהודי, אך לאם שאינה יהודייה. על כן הם יהודים מבחינת המוצא שלהם, אך אינם יהודים על פי ההלכה.

מצד אחד, אזרחים אלו עלו ארצה וקיבלו אזרחות יהודית מתוקף חוק השבות. אבל מצד שני, המדינה אינה רואה בהם יהודים לכל דבר ועניין כיוון שהם אינם יהודים על פי ההלכה. לכן, כל עוד לא עברו גיור, הם אינם יכולים להינשא ליהודים בגבולות מדינת ישראל, ואם הם רוצים להינשא ליהודים הם יכולים להינשא רק ליהודים כמוהם, שאינם מוכרים על פי ההלכה. (הם יכולים גם לצאת מגבולות המדינה, להינשא במקום אחר, ולהגיע נשואים.)

■ מה דעתכם על מציאות זו?

■ הציעו פתרון לסוגיה.

חלק מן המאכלים שנוהגים לאכול בשבועות מוזכרים בפיוט של רבי קלונימוס בן קלונימוס. בפיוט הוא מתאר את מגוון המאכלים שנאכלים בשבועות כ"מצוות העוברות דרך הפה".

יום המִסִּיר הַשֵּׁם עָלֵינוּ הַטּוֹבוֹת וְהַבְּרוֹכוֹת
נִתְּנָה תּוֹרָה וְנִתְּחַדְּשׁוּ הַלְכוֹת
מִשְׁפָּטִים צְדִיקִים לְמִכְרִיָּהֶם
אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אוֹתָם הָאָדָם וְחֵי בָּהֶם
וּלְמַתְקָם הָרַב הַמְּשִׁלוּם צוֹפִים
לְחֻלָּב וְנִפְתַּת צוֹפִים.
וְלֹזָה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים,
יִהְיוּ עָרֵב עֲצַרְת כְּדָבָיִם וּלְבָאִים
יִהְיוּ אַךְ נְבָאִים,
אִישׁ בְּחֻזְקַת הַיָּד לְאַסּוּף דָּבֶשׁ וְחֻלָּב,
וְאֲשֶׁר אֵין לוֹ מִמֶּשְׁכֵּן אֶת כְּלָיו,
בְּעַד חֲרִיצֵי חֻלָּב וְקִמַּח סֶלֶת.
וּלְבָנוֹן אֵין דֵּי בְעַר לְשֹׁרְפָה מְאֻכֶּלֶת,
עַד אֲשֶׁר יֵאָפוּ לֶחֶם מִשְׁנָה, מַעֲשֶׂה רֶשֶׁת, כְּעֵכִים וְלַחְמֵינִיּוֹת,
וְעֲלִיהֶן דָּבֶשׁ וְהַדְּבַר בְּנִיּוֹת,
פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסְנֵי רְקוּעֵי פָחִים, מַעֲשֶׂה עֲבוֹת
וְסִלְמוֹת שְׂאִינָן שֶׁל עֲלִיָּה,
סֶלֶם מְצַב אַרְצָה וְרָאשׁוּ מְגִיעַ הַשְּׁמִימָה לְשֹׁאֵל תַּחְתֶּיהָ,
וְטַעֲמָם בָּזָה שְׁסֶלֶם כְּמוֹ סִינֵי בְּגַמְטֵרִיא.
גַּם אָמְרוּ בְּעֲלֵי מִשְׁל וְחִידָה,
שְׁמִסְפֵּר תְּרִי"ג רְמוֹז אֶל דָּבֶשׁ, חֻלָּב, קִמְחָא דְסַמִּידָא [קִמַּח סוֹלֶת]
וְהָאֶחָד הָעוֹדֵף יִפְתֹּר
לְאֻכַּל מִהֵן שְׁבַע וְהוֹתֵר,
כֵּן הַיּוֹם מְנַהֵג בְּנֵי אֲמִתְנוּ

בְּיוֹם מִתֵּן תּוֹרַתְנוּ.
מִלְבָּד שְׁאָר מַעֲדָנִים וּמִגְדִּים,
הַמְנַהֵג כְּמִנְהַג שְׁאָר הַמוֹעֲדִים.
הֲהֵיטָה כְּזֹאת אוֹמֵה? [...]
שְׂמַחִים בְּקִיּוֹם הַמְצֻוֹת הָעוֹבְרוֹת דְּרָךְ הַפֶּה כְּעַל כָּל הוּן [...]

(מתוך ספרו של קלונימוס בן קלונימוס, 'אבן בוחן')

- אילו מנהגים אתם מצליחים לזהות בפיוט של קלונימוס בן קלונימוס?
- איזה מנהג מן המנהגים שפגשתם לאורך החוברת מצא חן בעיניכם? מדוע?
- חשבו על מאכל נוסף שאפשר לאכול בשבועות המשקף את משמעות החג בשבילכם.
- אילו מסרים של חג השבועות פגשתם במהלך הלימוד ותרצו לקחת אותם איתכם?


קלונימוס בן קלונימוס היה תלמיד חכם שחי לפני כ-700 שנה (בשנים 1286-1328). הוא נולד בפרובנס שבצרפת, שם היה מרכז יהודי קטן שחיבר (בשל מיקומו) בין המסורת הספרדית והאשכנזית (שתי המסורות היהודיות החשובות באותה תקופה) ואף שילב אותן זו בזו. אחר כך התגורר בספרד ושם כתב את ספרו המרכזי, 'אבן בוחן'. בעקבות כתיבת הספר הזמין אותו מלך נפולי לשבת בנפולי ולתרגם את ספרו מערבית ללטינית. קלונימוס נענה להזמנה, אך בסופו של דבר התיישב ברומא, שם הייתה קהילה יהודית גדולה וחזקה יותר. לאורך השנים עסק קלונימוס ביצירה תורנית לצד תרגום ספרי רפואה ופילוסופיה מערבית לעברית.



יש לי מושג!

רשת מיתרים הוקמה בשנת 2001 כדי לאפשר למגוון אוכלוסיות על הרצף היהודי-ישראלי לחיות יחד וללמוד בצוותא מתוך העמקת הזהות של כל אחת ואחד.

במיתרים אנחנו מסייעים להקמת קהילות משלבות ומסגרות חינוכיות משלבות, וכיום אנו מלווים קרוב למאה מסגרות חינוכיות בכל רחבי הארץ (גני ילדים, בתי ספר יסודיים ועלייסודיים ומסגרות עלתיכוניות) וכעשרים קהילות משלבות. אנו מלווים את הקהילות ואת המסגרות החינוכיות לכל אורך הדרך בכל הקשור לפיתוח תכנים וכלים המאפשרים חיים משלבים ולמידה משלבת.

פייר קניג 32, קומה ד, ירושלים 

www.meitarim.org

info@meitarim.org 

מיתרים 

072-240-0374 

צרו קשר!